

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי פֿיט מהל' אשט הל' י סמנ עשן מת טויע' אהי' ס' קיב ספיף א:

בא ב מיי פֿיב מהל' נחלות הלכט ז סמנ עשן לו טויע' ח"מ ס' רעו ספיף ג וסי' רעו ספיף טו: **בב** ג מיי' שס הל' ח סמנ עשן לו טויע' ח"מ ס' רעח ספיף א:

בנ ד מיי' שס הלכט א סמנ שס טויע' ח"מ ס' רעו ספיף א:

רבינו גרשום

דומין לחרס. שהיו יבשין: ולבסוף. בזכותו דומין לחרס והיו משתמרים ואינם נזרקים: כאשר דבר משה. ולא דבר ממש אלא כמו שכתוב בספר משה ויעלז בנגב ויבוא עד חברון זה היה לבב שפירש מצעצ מרגלים והיה הולך לחברון לקברי אבות להתפלל לשם: פרוורחא. הכפרים שסביב חברון נתן לו ולא חברון ממש לפי שהיא הייתה עיר מקלט: פֿים' אחד הבן ואחד הבת לנחלה. בדאמר בנב': אלא שהבן נוטל פי שנים וכו' והבנות ויננות נכסיה האב והבנים יחזרו על הפתחים. משום דהכי כתב לה בנן נוקבין דיהוין ליכי מינא: וכו': אלימא דירתו כהדרי. בשוה: והתנן בן קודם לבת. ועוד קריאי אחרת דאפי' כי הדדי יתהיא דקתני מנתי' אלא שהבן נוטל פי שנים ויכי מיתוקם הא אמרת אחד הבן ואחד הבת לנחלה דכי הדדי נינהו וליכא בנתי' נכסי' טפי מהאי: אמר רב נחמן הכי מיתרצת מנתי' אחד הבן ואחד הבת. במקום דליכא בן נוטלת בראוי לאביה בכמוחזק לאביה: והנא תנינא. במנתי' בנות צלפחד נוטלי ג' חלקים חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים ונאצי"ן דאבותיהן ופיר לא היה מוחזק בנתי' נכסי' ותרתוי זמני למח לי. ועוד אפי' מצית למימר דאמא לאשמועי' דבת נוטלת בראוי בכמוחזק הא דקתני מנתי' אלא שהבן נוטל פי שנים היכי מיתרין והא בת במקום דלית בן נוטל פי שנים: אמר רב פפא הכי תרין. אחד הבן של מת ואחד הבת של מת במקום שאין בן נוטלין בחלק בכורה תחת אביהן: והא נמי תנינא ושהיה בכור נוטל ב' חלקים. ובמקום דלא היה לצלפחד בן נוטלי' הבנות ועוד מאי האי דקתני מנתי' אלא שהבן וכו' והא בת נמי אי לית בן נוטלת שני חלקים כבן: אמר רב אשי הכי קאמר מנתי' אחד הבן בין הבנים. שאם היו לו י' בנים ואמר מאחד מהן איש פלוני בני יירש כל נכסי הכי נמי לבת בין הבנות אם אמר תירש פלונית כל נכסיי אפי' שמונע בנות אחרות מירושהו דבריו קיימין הא היינו אחד הבן ואחד הבת שוין בהאי: כמאן. אמרת להא מילת: כו' יוחנן בן ברוקה. דאמר אם אמר על בן שראוי לירושו פלוני יטול כל נכסי דבריו קיימין

וכי אמר הכי קאמר מנתי' אחד הבן ואחד הבת. במקום שאין בן שוין בנכסי האם (ג) בדאמר לעיל בכל אשר ימצא לו ולא לה: לתת לו. לבכור: פי שנים כאחד שאם היו לו י' בנים וחלקו הנכסים בי"א חלקים נוטל הבכור ב' חלקים וייתנו פי שנים כאחד או אינו אלא פי שנים בכל הנכסים. דמצי למיטען בבכור פי שנים בכל הנכסים של אב הבר לו בין בקרקע בין בשאר נכסים: ודין הוא. דלא יתבינן ליה אלא פי שנים כאחד (א) נראה דל"י ואלת בנת לנחלה לפי מה דלוקים רב אשי כו'. (ב) סתם קאן חל' ולי' ואלו נוטל פי שנים בנכסי האם. כדאמר לעיל וכו'.

קרב:

סתם ואחר כך מחלוקת הוא ואין הלכה בסתם. תימה נהי נמי דלא חשיב סתם גמור מ"מ אהני הא (י) דחשיב כרצים וחשיב רבי יוחנן כרצים לגבי רבים ויכול להיות הלכה כמותו דהא ברש מסכת צ"לה (דף ג. ושם) אלמרי' גבי שבת סתם לן תנא כר"ש דתנן ממחתינ את הדלועין כו'

אע"ג דסתם ואחר כך מחלוקת הוא דפליג עליה רבי יהודה דקתני רבי יהודה אומר אם לא יהיה נצלה מערב שבת אסורה אלמא דלכל יחיד ושמא גרע טפי כשאין מחלוקת בסמוך דליכא לנימנר דהדר ציה רבי מן הסתם ממה שסתם י: תיומה

בתנ"י אחד הבן ואחד הבת בנחלה אלא (ג) שהבן נוטל פי שנים בנכסי האב ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם (והבנות נוונות מנכסי האב ואינן נוונות מנכסי האם: **גמ'** מאי אחד הבן ואחד הבת לנחלה אילימא דירתי כי הדדי הא תנן (א) בן קודם לבת כל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת (סימן נפשמ) אמר רב נחמן בר יצחק הכי קאמר אחד הבן ואחד הבת נוטלין בראוי בכמוחזק הא נמי תנינא (ג) בנות צלפחד נוטלו שלשה חלקים בנחלה חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ועוד מאי אלא אלא אמר רב פפא הכי קאמר (ב) אחד הבן ואחד הבת נוטלין חלק בבכורה הא נמי תנינא (ו)ושהיה בכור נוטל שני חלקים ועוד מאי אלא אלא אמר רב אשי הכי קאמר אחד בן בין הבנים ואחד בת בין הבנות אם אמר יירש כל נכסי דבריו קיימין כמאן כו' יוחנן בן ברוקא הא קתני לה לקמן (ו) יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין על מי שאינו ראו ליורשו אין דבריו קיימין וכי תימא קא סתם לו כרבי יוחנן בן ברוקא סתם ואחר כך מחלוקת היא וסתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה בסתם ועוד מאי אלא אלא אמר מר בר רב אשי הכי קאמר אחד הבן ואחד הבת שוין בנכסי האם ובנכסי האב (ג)אלא שהבן נוטל פי שנים בנכסי האב ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם ת"ר (ד)לתת לו פי שנים דפי שנים כאחד אתה אומר פי שנים כאחד או אינו אלא פי שנים בכל הנכסים ודין הוא חלקו

במועטין במקום צנים שהצנים יורשין את הכל. אצל גבי נכסי אב נוונות בתנאי כמזהב שכן כתב לאשמו בנן נוקבין דיהוין ליכי מינא' והיו מתוונן מנכסאי עד דחלקתן לגוברין (במכות נב:): **גמ'** דירסון כי הדדי. בת במקום צן מירש עם הבן: והסגן. דלא ירתון כי הדדי: **בן קודם לבס כו'.** והכא לא גרסי' ועוד מאי אלא דהא טובא קא פריך ליה ולא שיך למימר ועוד אלא היכא דפירכא בתרייתא עדיפא מקמייתא: **א"ר נחמן בר יצחק הכי קאמר אחד הבן ואחד הבס.** במקום שאין בן שוין בנחלה ליעול מה שהיה רחוי לאציהן כאילו היה מוחזק לו דבן בנו אן בתו של אדם יורשין אותו שעומדין בני צנים במקום צנים לירש את הזקן כדנפקא לן [קטו]. מוצן אין לו (במדבר טו) עיין עליו ואם אין לו בת עיין עליה אלמא הבן או הבת יורשין את מה שהיה רחוי אציהן לירש אילו היה קיים: **הא נמי מנינא.** דבנות צלפחד נטלו חלק הראוי ללפחד אציהן בנכסי חפר ואע"ג דהוה ליה רחוי גבי צלפחד אציהן דאפי' אם מת בחיי חפר קאמרי' דנטלו בנותיו חלק הראוי לו אילו היה קיים דהא לא מפליג תנא דמנתי' מידי אלמא בת יורשת את הראוי לאציה במקום שאין בן. והוא הדין דהוה מני' למימר הא נמי תנינא (לעיל דף קטו). וכל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת דמהתם שמעינן דאפי' בת הבן יורשת בנכסי וקן דהיינו רחוי לאציה שהרי מת אציה בחיי וקניה ואפי' יורשת וקניה במקום אציה אלא מפלג תנא מני' ויורשת את מה הראשון הא לא קתני ברשא דנכסי האב ונכסי האם שוין דליתני בסיפא חלק בנכסיה האב ונכסי האם שהן בן וכו' וכוון דירשא קאמר דבן ובת שוין לא היה לו לשנות בסיפא חילוק דאב ואם אלא חילוק צין בן לבת והכי ה"ל למיתני אלא שהבן נוטל פי שנים אצל לא הבת והבת נינונת מן הנכסים אצל לא הבן: (ג) ועוד מאי אלא אלא אלא אמר רב פפא כו'. וכן כבוליהו גרסי' תרי וימני אלא: **אלא אמר רב פפא כו'.** לרב פפא נמי קשיא ליה אלא כדלקמן ואיהו לא בא תרץ דאין אלא אלא אמר רב פפא אמר רב אשי דאם למיתני ואלאוקמה דענין אחר דלא תקשי מההיא מנתי' דלעיל. ומההיא מנתי' דלקמן דמקשינן לרב פפא מינה אכתי לא הוה מסיק אדעתיה. וכן כולם: **אחד הבן ואחד הבס.** במקום שאין בן נוטלין חלק בכורת אציהן אע"פ שמת בחיי וקנים דכי היכי דירתי חלק פשיטותו הכי נמי ירתי חלק בכורתו וכדפרישית בפירקין דלעיל (דף קטו: ד"ה ושהיה) גבי מנתי' דבנות צלפחד והבצחי ראיה מצרייתא דבכורות ומגמרת ירושלמי: **הא נמי מנינא.** שהיה צלפחד בכור ואע"פ שמת בחיי חפר נטלו בנותיו חלק בכורתו עם חלק פשיטותו וכשמת חפר ואח"כ צלפחד לא היה צריך להשמיענו אחד הבן ואחד הבת נוטלין חלק בכורה דכיון דמת הזקן תחלה מיד ירש הבכור חלק בכורתו דאין כאן רחוי כלל וכשמת הבכור אחרי כן פשיטא דירשואו בניו הן חלק פשיטותו הן חלק בכורתו: ועוד מאי אלא. מי דצר עדיין למעלה בנכסי האם דקאחא לאפילוגי בסיפא צין נכסי האב לנכסי האם: **אחד בן צין הבנים.** ולא אחר צין הבנים דלניו יכול לעשותו יורש דממנה הוא על מה שכבוד בתורה ועד שיתן לו צלשון מתנה לא קני דתתנן בפירקין (דף קל:). **גם צין הבנות.** ובן אין לו: **אם אמר יירש כל נכסי דבריו קיימין.** הואיל ובר ירשהו הוא במקמת ונפקא לן [טס] מצינן הנחילו את בניו (דברים כא) שמנחיל לבניו כל מה שירצה. והיינו דקתני אחד הבן ואחד הבת דינן שוה שיכול האב להנחיל כל הנכסים לאחד מן האחים או לאחת מן האחיות היכא דאין בן: ופרישין **כמאן כרבי יוחנן כו' ועוד מאי אלא.** דאפי' אם תאמר שהרצה יש סתם ואח"כ מחלוקת בגמרא שבתחלה ראה את דברי התנא ההוא וסתמן ואח"כ חזר צו ופירשו ומשנה ראשונה לא זוה ממקומה מאי אלא: **אחד הבן ואחד הבס.** במקום שאין בן שוין בנכסי האם לירש חלק כחלק: **ובנכסי האב.** שאין חילוק צין נכסי האם לנכסי האב צין לענין ירושת הבנים צין לענין הבנות חוץ משני דברים שיש חילוקין צין נכסי האם לנכסי האב דהיינו בכורה ומזון כדמפרש ואזיל אלא שהבן הזכר נוטל פי שנים בנכסי האב ולא בנכסי האם דלענין ירושת הבן יש חילוק צין נכסי האב לנכסי האם אצל לענין ירושת הבת אין חילוק צין נכסי האב לנכסי האם דאין בת נוטלת בכורה כדדרשנין בסיפרי (תפא כא טו) וילדו לו צנים (דברים כא) הבנים בתורה הזאת ואין הבנות בתורה הזאת ועוד חילוק אחר שהבת נינונת כו' ומיהו הבן שוה לענין מוונות בשניהן שהרי יורש הכל והיכא דאין לו מה לירש אפילו מוונות אין לו כגון בנכסים מועטין דאב: **פי שנים כאחד.** כנגד אחד מן האחים נוטל פי שנים שאם היו חמשה אחין חולקין הנכסים בששה חלקים ונוטל הבכור פי שנים (א) מהן: **צנל הנכסים.** שנוטל פי שנים ככולן: ודין הוא. דפי שנים כאחד שחלקו יחא עם ה' אחין דומה כחלקו עם אחד כשאין שם אלא בכור ופשוט נוטל פי שנים (א) צנל הנכסים ממה נפשך דפי שנים כאחד הוא וגם פי שנים צנל הנכסים: וסיה

בן ברוקה והא סתם ואחר כך מחלוקת היא דרבנן פליגי עליה דר' יוחנן בן ברוקה הא דקתני אלא שהבן נוטל חלק נפיל הוא מילתא: מר בר רב אשי אמר הכי קאמר מנתי' אחד הבן ואחד הבת. במקום שאין בן שוין בנכסי האם (ג) בדאמר לעיל בכל אשר ימצא לו ולא לה: לתת לו. לבכור: פי שנים כאחד שאם היו לו י' בנים וחלקו הנכסים בי"א חלקים נוטל הבכור ב' חלקים וייתנו פי שנים כאחד או אינו אלא פי שנים בכל הנכסים. דמצי למיטען בבכור פי שנים בכל הנכסים של אב הבר לו בין בקרקע בין בשאר נכסים: ודין הוא. דלא יתבינן ליה אלא פי שנים כאחד

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

נסיב סרת. ציהושע [נט]: **ונסיב חרס.** צשופטיס: **בסחלה.** קודם שצאת ליד יהושע פירותיה דומין לחרס יצשין ורעים כחרס היבש צלי שומן: **ולצסוף.** כשצאת לידו פירותיה מסריחין מרוב שמנן כשמסמרינן אותן יותר מדאי ומעליותא היא משום שומן וחכותו של יהושע גרס: **ואיכא דאמרי בסחלה פירותיה מסריחין.** מרוב שמנן ולא היו משתמרינן וגרעיותא היא ולצסוף שמינין יותר מדאי אלא צמדה שיכולין להכניסם לאוזר ומתקיימין טובא ומעליותא היא: **כאשר דבר משה.** והיכן דבר דכתיב(ו)זו אתן את הארץ אשר דרך צה ולבניו וזו היא מצרון שדרך צה כדדרשנין צאגדה(י) ויצא עד מצרון(ט) מלמד שנשתמח כלב על מערת צברי צדיקים שצחצרון והתפלל שם לפני המקום שיצליהו מעצת מרגלים של א יכשל (א) צהן עמנה: **עיר מקלט הוא.** כדכתיב ציהושע(כא) ולבני אהרן הכהנים נתנו את עיר מקלט הרוצח את מצרון ואת מגרשיה: **פרוורחא.** כפרים ושדות שסביב להעיר חוזה למגרש: **בתנ"י אחד הבן ואחד הבס כו'.** כולה מפרש בגמרא: **אלא שכן כו'.** בגמ' מפרש מאי אלא: ואינו נווטל פי שנים בנכסי האם. כדדרשנין לעיל (דף קיא:.) לו משפט הבכורה(י) משפט הבכורה לאש אצל לא לאשה: **ובננות נוונות כו'.** בנכסים מועטים ולא הצנים דתתנן לקמן בתחלת מי שמת (דף קלט:.) מי שמת והינים צנים ובנות צומן שהנכסים מרובין הצנים יירשו וצבנות יזונו

נכסים מועטין הבנות יזונו והצנים ישאלו על הפתחים: **ואינן נוונות מנכסי האם.** לא במרובין ולא כחז לאשמו צנן נוקבין דיהוין ליכי **מינא' ויהיו מתוונן מנכסאי עד דחלקתן לגוברין** (במכות נב:): **גמ'** דירסון כי הדדי. בת במקום צן מירש עם הבן: והסגן. דלא ירתון כי הדדי: **בן קודם לבס כו'.** והכא לא גרסי' ועוד מאי אלא דהא טובא קא פריך ליה ולא שיך למימר ועוד אלא היכא דפירכא בתרייתא עדיפא מקמייתא: **א"ר נחמן בר יצחק הכי קאמר אחד הבן ואחד הבס.** במקום שאין בן שוין בנחלה ליעול מה שהיה רחוי לאציהן כאילו היה מוחזק לו דבן בנו אן בתו של אדם יורשין אותו שעומדין בני צנים במקום צנים לירש את הזקן כדנפקא לן [קטו]. מוצן אין לו (במדבר טו) עיין עליו ואם אין לו בת עיין עליה אלמא הבן או הבת יורשין את מה שהיה רחוי אציהן לירש אילו היה קיים: **הא נמי מנינא.** דבנות צלפחד נטלו חלק הראוי ללפחד אציהן בנכסי חפר ואע"ג דהוה ליה רחוי גבי צלפחד אציהן דאפי' אם מת בחיי חפר קאמרי' דנטלו בנותיו חלק הראוי לו אילו היה קיים דהא לא מפליג תנא דמנתי' מידי אלמא בת יורשת את הראוי לאציה במקום שאין בן. והוא הדין דהוה מני' למימר הא נמי תנינא (לעיל דף קטו). וכל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת דמהתם שמעינן דאפי' בת הבן יורשת בנכסי וקן דהיינו רחוי לאציה שהרי מת אציה בחיי וקניה ואפי' יורשת וקניה במקום אציה אלא מפלג תנא מני' ויורשת את מה הראשון הא לא קתני ברשא דנכסי האב ונכסי האם שוין דליתני בסיפא חלק בנכסיה האב ונכסי האם שהן בן וכו' וכוון דירשא קאמר דבן ובת שוין לא היה לו לשנות בסיפא חילוק דאב ואם אלא חילוק צין בן לבת והכי ה"ל למיתני אלא שהבן נוטל פי שנים אצל לא הבת והבת נינונת מן הנכסים אצל לא הבן: (ג) ועוד מאי אלא אלא אמר רב פפא כו'. וכן כבוליהו גרסי' תרי וימני אלא: **אלא אמר רב פפא כו'.** לרב פפא נמי קשיא ליה אלא כדלקמן ואיהו לא בא תרץ דאין אלא אלא אמר רב פפא אמר רב אשי דאם למיתני ואלאוקמה דענין אחר דלא תקשי מההיא מנתי' דלעיל. ומההיא מנתי' דלקמן דמקשינן לרב פפא מינה אכתי לא הוה מסיק אדעתיה. וכן כולם: **אחד הבן ואחד הבס.** במקום שאין בן נוטלין חלק בכורת אציהן אע"פ שמת בחיי וקנים דכי היכי דירתי חלק פשיטותו הכי נמי ירתי חלק בכורתו וכדפרישית בפירקין דלעיל (דף קטו: ד"ה ושהיה) גבי מנתי' דבנות צלפחד והבצחי ראיה מצרייתא דבכורות ומגמרת ירושלמי: **הא נמי מנינא.** שהיה צלפחד בכור ואע"פ שמת בחיי חפר נטלו בנותיו חלק בכורתו עם חלק פשיטותו וכשמת חפר ואח"כ צלפחד לא היה צריך להשמיענו אחד הבן ואחד הבת נוטלין חלק בכורה דכיון דמת הזקן תחלה מיד ירש הבכור חלק בכורתו דאין כאן רחוי כלל וכשמת הבכור אחרי כן פשיטא דירשואו בניו הן חלק פשיטותו הן חלק בכורתו: ועוד מאי אלא. מי דצר עדיין למעלה בנכסי האם דקאחא לאפילוגי בסיפא צין נכסי האב לנכסי האם: **אחד בן צין הבנים.** ולא אחר צין הבנים דלניו יכול לעשותו יורש דממנה הוא על מה שכבוד בתורה ועד שיתן לו צלשון מתנה לא קני דתתנן בפירקין (דף קל:). **גם צין הבנות.** ובן אין לו: **אם אמר יירש כל נכסי דבריו קיימין.** הואיל ובר ירשהו הוא במקמת ונפקא לן [טס] מצינן הנחילו את בניו (דברים כא) שמנחיל לבניו כל מה שירצה. והיינו דקתני אחד הבן ואחד הבת דינן שוה שיכול האב להנחיל כל הנכסים לאחד מן האחים או לאחת מן האחיות היכא דאין בן: ופרישין **כמאן כרבי יוחנן כו' ועוד מאי אלא.** דאפי' אם תאמר שהרצה יש סתם ואח"כ מחלוקת בגמרא שבתחלה ראה את דברי התנא ההוא וסתמן ואח"כ חזר צו ופירשו ומשנה ראשונה לא זוה ממקומה מאי אלא: **אחד הבן ואחד הבס.** במקום שאין בן שוין בנכסי האם לירש חלק כחלק: **ובנכסי האב.** שאין חילוק צין נכסי האם לנכסי האב צין לענין ירושת הבנים צין לענין הבנות חוץ משני דברים שיש חילוקין צין נכסי האם לנכסי האב דהיינו בכורה ומזון כדמפרש ואזיל אלא שהבן הזכר נוטל פי שנים בנכסי האב ולא בנכסי האם דלענין ירושת הבן יש חילוק צין נכסי האב לנכסי האם אצל לענין ירושת הבת אין חילוק צין נכסי האב לנכסי האם דאין בת נוטלת בכורה כדדרשנין בסיפרי (תפא כא טו) וילדו לו צנים (דברים כא) הבנים בתורה הזאת ואין הבנות בתורה הזאת ועוד חילוק אחר שהבת נינונת כו' ומיהו הבן שוה לענין מוונות בשניהן שהרי יורש הכל והיכא דאין לו מה לירש אפילו מוונות אין לו כגון בנכסים מועטין דאב: **פי שנים כאחד.** כנגד אחד מן האחים נוטל פי שנים שאם היו חמשה אחין חולקין הנכסים בששה חלקים ונוטל הבכור פי שנים (א) מהן: **צנל הנכסים.** שנוטל פי שנים ככולן: ודין הוא. דפי שנים כאחד שחלקו יחא עם ה' אחין דומה כחלקו עם אחד כשאין שם אלא בכור ופשוט נוטל פי שנים (א) צנל הנכסים ממה נפשך דפי שנים כאחד הוא וגם פי שנים צנל הנכסים: וסיה

פרוורחא. כפרים וזארים הסמוכים לה וקראתם על שמה נתנו לכלם (מכות י). ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם. נכסי מלוג (בכורות נא) ועי' וישי' שם. בן קודם לבת. ראוין קודם לנינה אחותו לירש את יעקב, וכן כל יוצאי יריכו של ראוין, אם מת ראוין קודמין לנינה של מתן וכן צנו עד אף דור (לנינה לירש נכסי יעקב, וכן סולן קודמין לנינה (עשר' טפס). **בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים.** ראה לעיל קטו ג. ר' יוחנן בן ברוקא אומר. ראה לקמן קל א. קב א.

מסורת הש"ס

(א) מסות י, (ב) גבורות נא:, (ג) לעיל קטו. כמכות ז, (ד) לעיל קטו:, (ה) [טס], (ו) דף קל, (ז) [דברים א], (ח) [סוטה לז:], (ט) [במדבר יג:], (י) [דברים כא], (כ) [צפלה מירלו מ"ש רש"ס כאן וע"ע מוס' יצמות מז. ד"ה ודלמא],

תורה אור השלם

1 יחקרוך אותו בגבול נחלתו בהמנת חרס בהר אפרים תצפון להר געש. שופטים ט ב
2 וחתו קלכל את חברון כאשר דבר משה ויורש משא את שלשה בני הענק: שופטים א כ
3 ואת שדה העיר ואת חצריה ונתנו לקלכל בן יפנה באחוזת: וירשהו כא ב
4 כי את הבכור בן השנואה יביר לקח לו פי שנים בכל אפרש ויצא לו כי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה: דברים כא יז

הגהות הב"ח

(א) רשכ"ב ד"ה כאשר דבר וי' שלא יכשל עמקן כל"ל וזמנן צנן מתקן: (ג) ד"ה פי שנים וכו' פי שנים כאחד מהן: (ג) ד"ה ודין הוא וכו' ופשוט טעם פי שנים כאחד הס"ד ואח"כ מ"ה פי שנים בכל הנכסים: (ז) תוס' ד"ה סתם וכו' מ"מ אהני הא סתמא דנכסי: (ח) דלכל הפחות חשיב ההוא סתמא דנכסי:

מוסף רש"י

פרוורחא. כפרים וזארים הסמוכים לה וקראתם על שמה נתנו לכלם (מכות י). ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם. נכסי מלוג (בכורות נא) ועי' וישי' שם. בן קודם לבת. ראוין קודם לנינה אחותו לירש את יעקב, וכן כל יוצאי יריכו של ראוין, אם מת ראוין קודמין לנינה של מתן וכן צנו עד אף דור (לנינה לירש נכסי יעקב, וכן סולן קודמין לנינה (עשר' טפס). **בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים.** ראה לעיל קטו ג. ר' יוחנן בן ברוקא אומר. ראה לקמן קל א. קב א.